

Élményeim pályám kezdetén

A soproni évek után első munkahelyem az Egri Erdőgazdaság (akkor Nyugat-bükki Állami Erdőgazdaság) Műszaki Csoportja volt, építési műszaki vezetőként kezdtem, és 13 éven keresztül építési munkák — épületek, utak — kivitelezője voltam. Közben hat évig a Műszaki Erdészet vezetőjeként az erdőgazdaság gépparkja is hozzám tartozott.

Szívesen emlékszem vissza építésvezető korszakomra, amikor egy-egy ház elkészült, vagy átadtunk egy utat, hasonló jó érzésem volt, mint kollégáimnak lehetett, akik erdőket telepítettek és neveltek fel.

Az első nagy útépítés, amelynek részese voltam a Nagymező-Bánya-hegyi beruházás volt. Ez a munka az erdőgazdaság építő részlegének nagy erőpróbája volt, az út Bánya-hegy felőli szakasza jórészt sziklás talajon kanyarog, az Sz-100-as dózer csak araszolva, állandó fűréssal-robbantással tudott haladni nagy nehézségek árán.

Jáhn Ferenc – a kiváló mérnök ember – volt akkor a műszaki csoport vezetője, aki a központból vezényelte a beruházásokat, és egy hordó sört ajánlott fel az akkor még nem sok tapasztalattal bíró dózerosoknak, ha elvégzik határidőre nagy munkát. A ma is élő Szeredi József, aki a cég legjobb dózerosa lett, segédvezetőjével együtt teljesítette a feladatot. A kézi földmunkákat a tarnaszentmiklósi és a kömlői nagyon jó kubikosok végezték, akiket csak hét végén szállítottunk haza ponyvás teherautóval. Elhelyezésükre ideiglenes szállót építettünk a Bükk-fennsíkon modul elemekből.

1964 decemberében emlékezetes eseménynek lehettem résztvevője: ha-

táridőre elkészült a nagy mű. A műszaki átadást követően akkor is és a továbbiakban minden nagyobb útépítés befejezésekor, átadási ünnepség, bankett következett, amely valóságos népnünepély volt. A rendezvényt a fotón látható „modul barakkban” tartottuk, ahol petróleumlámpák fényénél szépen megterített és felvirágozott asztalok, valamint egy csapra vert sörös hordó – Jáhn Ferenc ajándéka –, és természetesen vadpörkölt és sok innivaló várta az útépítés résztvevőit. Az ünneplest embereink később sokat emlegették.

A Bánya-hegyi út különösen fontos volt mindig, mert a Bükk-fennsík ezzel a lillafüredi út felől jóval rövidebb úton közelíthető meg, mint Szilvásváradon keresztül. Az út különlegessége, hogy mielőtt eléri a fennsíkot, a két erdőgazdaság határán kanyarog, egy részében a miskolci területére esik. A 60-as években rendszeresek voltak az úgynevezett határ menti találkozók a két cég között, és rendszeresen itt találkoztunk. Igen jó viszony volt a két erdőgazdaság között, amit tréfásan azzal magyaráztunk, hogy „nincsenek egymással szemben területi követeléseink”. „Nagy keleti szomszéd” és „nagy nyugati szomszéd” címmel tiszteltük meg egymást. Ha jól emlékezem, a miskolciaktól Varga József, Deninger István, Tengely Béla, Beély Miklós, az egriek közül Jáhn Ferenc, Chikán István, Wágner Tibor és még többen voltak a résztvevők váltakozva, többnyire műszaki vonalon dolgozók.

Az 1950-es évek vége és a 60-as évek a nagy építkezések időszakára volt az erdészetben, erdészlakások, üzemi épületek, utak épültek sorozatban. A magasépítmények közül kettő maradt meg bennem: a Dobronyai munkásszállás (1965) és a Villanegra (1968) beruházása, ezekre jó visszaemlékezni.

A Dobronyai munkásszállás az akkori Arlói Erdészet területén, az Ivánka-völgy elején (ezért ma inkább Ivánkai épület néven ismert), az erdőbe beágyazva helyezkedik el. Számomra azért emlékezetes, mert építési műszaki vezetői munkakö-

„Modul-barakk” a fennsíkon

römben ez volt az első igazán nagy feladat. Akkoriban úgy emlegették, hogy az ország egyik legkorszerűbb munkásszállása volt az erdőgazdaságok körében, tervezője az ERDŐTERV kiváló mérnöke, Barcsai László volt. A folyosóról fűthető cserépkályhák, az öltözők, zuhanyozók, a mettlachi burkolatos ebédlő, a bodrogkeresztúri kőből készült lábazat mindegyike az akkori technika csúcspontját jelentette. Nekem jó tanulóiskola volt ez az építkezés. Akkori főnököm, Chikán István az építőipari vállalatától jött át az erdőgazdasághoz, a magasépítésben nagy tapasztalattal és gyakorlattal rendelkezett, tőle sokat tanultam.

Az erdőgazdaság akkori igazgatója, Adamkó József egy körútja alkalmával meglátogatta az építkezést, és heves feicsöválással nyugtázta a látottakat. A közismerten puritán gondolkodású igazgató nemtetszését fejezte ki a látottakról, nem gondolta volna, hogy a műszakiak ilyen – mint mondta – „hatalmas beruházást” valósítanak meg egy munkásszállás céljára.

1968-ban épült a mindenki által jól ismert Villanegra a szilvásváradai Szalajka-völgyben. Az országban ekkor már több helyen készült szebbnél szebb vadászház, a hét fő fogadására alkalmas szilvásváradai valószínűleg a legkisebb volt, mégis szívesen látogatták jelentősebb személyiségek.

Az építkezést az akkor már megalakult Műszaki Erdészet vezetőjeként magam irányítottam. A munka nehézségét az okozta, hogy a hegyoldalon épülő házat csak egy régi szekérúton lehetett megközelíteni, a szervízút csak jóval később, a 80-as években készült el. Külön nevezetessége az épületnek, hogy az 1984-es fogathajtó világbajnokság idején Fülöp herceg, az angol királynő férje lakott itt, és maradéktalanul elégedett volt.

A Műszaki Erdészet fennállása idején a legnagyobb szabású feladatunk az Ol-

Épül a Bányabegyi út (1963–64)

dal-völgyi út építése volt 1969–70-ben. Csupán két jellemző adat: 10 kilométer úthossz, 100 000 köbméter föld mozgása, benne elég sok sziklamunka. Ebből is érzékelhető a feladat nagysága. Az építés műszaki vezetője először *Schmotzer András*, a későbbi vezérigazgató volt, aki autóbalesete miatt hosszú ideig nem dolgozott, őt követte fél évvel később *Fónagy Pál Géza*, aki alkalmazása alatt végig építésvezető volt a Bükkben és a Mátrában. A féléves kiesés alatt épült a híd az Oldal-völgy elején, amely ugyancsak próbára tett bennünket. Kifogtunk egy nagyon esős időszakot, amikor az egyébként kevés vizű patak erősen felduzzadt. Az alapokat állandó szivattyúzás közben lehetett megépíteni egy látástól vakulásig tartó műszak alatt. Szivattyút a tűzoltóságtól kaptunk a kezelő személlyel együtt, akit a kimerítő műszak után egy rakás tűzifával sikerült kiengesztelni. A hídépítést a kitűzéstől kezdve végig magam irányítottam.

Az útépítés a befejezéséhez közeledett, amikor az akkor legidősebb generá-

Az Oldal-völgyi híd

cióhoz tartozó *Nádudvari Jenő* bácsival kint jártunk az úton, és a Völgyfő-ház felé menő ág mellett egy forrásnál tarisznyából ebédeltünk. A forrás rossz állapotban valóságos dagonya volt. Vállaltam, hogy rendbe hozom, ő pedig azt mondta, nevezzük el Zsuzsa-forrásnak, Zsuzsa nevű lányomra gondolva, aki akkor került ki súlyos betegség után a kórházból. Így született meg a Zsuzsa-forrás. Közeli építettünk egy kis faházat szerényen bebútorozva, a forrás mellett pedig tűzrakó helyet készítettünk asztallal, padokkal. Évekig kedvelt pihenőhelye volt ez az üzem dolgozóinak. Szép hagyományt indítottunk el, ezt követően minden nagyobb útépítésnél kiépítettünk egy forrást. (Megjegyzés: sajnálatos, hogy a Zsuzsa-forrás mára elhanyagolt állapotban várja a gondoskodást.)

Az Oldal-völgyi út jelentősége, hogy összekötötte Felsőtárkányt Bükkzsérc-Cserépfaluvá, így megalapozta a két er-

dészet összevonását 1973-ban. A Mátrában az 1960–70-es években folyó erdőfeltárási útépitések közül egyet emlétek, a legnagyobbat, ez pedig az 1975–76-ban épült a Csórréti-út (más néven Görgei-út). Nehézségét és az út méreteit tekintve a munka az Oldal-völgyihez hasonlítható, itt is meg kellett küzdeni az elemekkel. A melegek terepeken az útpáasztát nem lehetett előre kitermelni, a dózermunkákkal csak araszolva lehetett haladni a fatermeléssel együtt. Ezt nehezítette több szakaszon az út teljes szélességében előforduló tömör szikla. A kemény munka emlékére itt is kiépítettünk egy forrást, ez az „Útépitők forrása” nevet viseli.

A Csórréti-út az 1972-ben vezetéssel megalakult építésvezetőség keretében készült, ez a szervezet a nyugat-bükki és a mátrai építő részlegek egyesítésével jött létre. A mátrai térségnek hosszú időn keresztül *Szalai Gábor* kollégám volt a műszaki vezetője, aki az ottani útépitések nagy részének a kivitelezését irányította.

A három forrás közül a Zsuzsa-forrás a Bükk kőzetanyagából, a mészkőből, az Útépitők forrása és az Angic-forrás pedig a Mátra jellegzetes kőzetéből, a cserkőből készült (az andezit egyik fajtája). Az Angic-forrás Szalai Gábor lányáról kapta nevét.

Az építésvezetőség két alkalommal kapta meg az Élüzem címet, az elsőből, az 1974. évről mutatok be fotókat. Az avató ünnepséget az Egri Erdészet területén fekvő kedvelt kirándulóhelyen, a Les-réten tartottuk, ahova behoztuk az üzem közel 150 dolgozójának nagy részét. Az útépitő brigádok mellett akkor még volt két kőműves, egy asztalos, egy ács brigád és a komplett útépitő géppark kezelő személyzete.

A fotón jutalmakat osztok embereimnek, mögöttem Jáhn Ferenc műszaki osztályvezető, *Kovács Jenő* vezérigazgató (félíg takarásban) és *Jaksi Bernát* üzemi párttitkár, tőlem balra *Kiss Olivér*, a leleményes, kitűnő művezető. A kis képen a vezérigazgatótól átveszem az Élüzem okmányát, ezután szokás szerint evés-ivás következett, majd a hangulat emelkedésével előkerültek a hangszerek és virágos jókedv alakult ki. A zenét

Az Élüzem-ünnepség

egyik kubikos brigádunk, a tisztán cigányokból álló tarnaleleszi együttes szolgáltatta. A fotón, a bal szélén álló ismert férfi a kivétel, ő csak félig cigány.

Ezek az emberek – hogy finoman jellemzem őket – nem tartoztak az élvonalbeli dolgozóink közé, kezüket kímélni kellett, minden hétvégén esküvőkön muzsikáltak. Kis fizetésű emberek voltak, és az akkori szabályozó rendszer képtelensége: szükségünk volt rájuk, hogy a jó dolgozókat megfizethessük, ezt jelentette számunkra az úgynevezett „bérszínvonal-szabályozás”.

1977-ben a központba szólítottak, műszaki osztályvezetőként az induló nagy beruházásokat kellett irányítanom Felnémeten. Bevallom, hiányoztak azok az apró örömök, amelyek a napi gondok mellett gyakran érték az embert az üzemi életben. Hosszú idő eltelt, amikor egyszer egy kisebb társasággal túráztunk a Bükkben, kirándulásunkat a bogácsi fürdőben fejeztük be. A

A leleszi brigád

strand melletti büfénél a régi embereimből álló kisebb csoport iszogatót, és amikor megláttak, messziről köszöntek ujjongva, és meleg, barátságos hangon hívtak, hogy igyak velük. Igazán jól esett, hogy ennyi év után, amikor már nem volt közünk egymáshoz, így fogadtak. Ez többet jelentett nekem, mint bármiféle magas kitüntetés.

Wágner Tibor
okl. erdőmérnök